

ЧЕРНІВЕЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ЮРІЯ ФЕДЬКОВИЧА
ЛОДЗЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ
КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА
НАЦІОНАЛЬНИЙ ЮРИДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ЯРОСЛАВА МУДРОГО
ЛЬВІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ІВАНА ФРАНКА
ДЕРЖАВНИЙ ПОДАТКОВИЙ УНІВЕРСИТЕТ
УНІВЕРСИТЕТ ВІТАУТАСА МАГНУСА
РУСЕНСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ АНГЕЛА КИНЧЕВА
УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ПАВОЛА ЙОЗЕФА ШАФАРИКА
НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ПРАВОВИХ НАУК УКРАЇНИ
БУКОВИНСЬКИЙ ЦЕНТР МЕДІАЦІЇ
ТРНАВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ
УНІВЕРСИТЕТ ЛОТАРИНГІЇ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
АСОЦІАЦІЯ ФАХІВЦІВ АДМІНІСТРАТИВНОГО ПРАВА
ВСЕУКРАЇНСЬКА АСОЦІАЦІЯ КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВА
УНІВЕРСИТЕТ МАТЕЯ БЕЛА
МОЛДОВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ПРАВНИЧИЙ ЦИТ
ЦЕНТР УКРАЇНСЬКО-ЄВРОПЕЙСЬКОГО НАУКОВОГО СПІВРОБІТНИЦТВА

VIII Міжнародний правничий форум

ПРАВА ЛЮДИНИ ТА ПУБЛІЧНЕ ВРЯДУВАННЯ

(до 150-річчя заснування Чернівецького національного університету
імені Юрія Федьковича)

30 травня 2025 року



Львів – Торунь
Liha-Pres
2025

*Рекомендовано до друку Вченою радою
юридичного факультету Чернівецького національного університету
імені Юрія Федьковича
протокол № 13 від 22.05.2025 р.*

ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ КОМІТЕТ КОНФЕРЕНЦІЙ:

Білокурський Руслан – д.е.н., професор, ректор Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича, Україна.

Вдовічен Віталій – д.ю.н., професор, декан юридичного факультету Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича, Україна.

Лученко Дмитро – д.ю.н., професор, проректор із наукової роботи Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого, Україна.

Серебрянський Дмитро – к.е.н., доцент, виконувач обов'язків ректора Державного податкового університету, Україна.

Коломоєць Тетяна – д.ю.н., професор, член-кореспондент НАПрН України, заслужений юрист України, декан юридичного факультету Запорізького національного університету, Україна.

Вацко Адріан – доктор філософії, декан юридичного факультету Університету Матея Бела, Словаччина.

Паліонієне Нерінга – доктор наук, декан юридичного факультету Університету Вітовта Великого, Литва.

Баш Сергій – д.ю.н., професор, декан юридичного факультету Молдовського державного університету, Молдова.

Пасвенскене Аушріне – доктор наук, доцент кафедри приватного права, заступник декана юридичного факультету Університету Вітовта Великого, Литва.

Ольшовська Андреа – доктор філософії, професор, заступник декана юридичного факультету з міжнародних зв'язків Трнавського університету, Словаччина.

Флорчак Ізабела – доктор філософії, заступник декана з питань міжнародного співробітництва та проєктів факультету права та адміністрації Лодзького університету, Польща.

Крункова Альона – доктор наук, заступник декана юридичного факультету Університету імені Павола Йозефа Шафарика, Словаччина.

Москалі Біолета – доктор філософії, Університет Лотарингії, Франція.

Пономаренко Юрій – д.ю.н., доцент, завідувач кафедри кримінального права Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого, голова ГО «Всеукраїнська асоціація кримінального права», член робочої групи з питань розвитку кримінального права Комісії з питань правової реформи при Президентові України, Україна.

Колпаков Валерій – д.ю.н., професор, завідувач кафедри конституційного та адміністративного права Запорізького національного університету, Україна.

Коларов Емануїл – д.ю.н., доцент кафедри адміністративного права та процедур, адвокат, завідувач кафедри публічного права Русенського університету імені Ангела Кинчева, Болгарія.

Діхтієвський Петро – д.ю.н., професор, академік Національної академії наук вищої освіти України, завідувач кафедри адміністративного права та процесу Інституту права Київського національного університету імені Тараса Шевченка, Україна.

Кобилецький Микола – д.ю.н., професор, завідувач кафедри адміністративного та фінансового права юридичного факультету Львівського національного університету імені Івана Франка, Україна.

Коваль Микола – к.ю.н., професор кафедри адміністративного права, процесу та митної безпеки Державного податкового університету, Україна.

Жаровська Галина – д.ю.н., доцент, завідувач кафедри кримінального права юридичного факультету Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича, Україна.

Гаврилюк Руслана – д.ю.н., професор, завідувач кафедри публічного права юридичного факультету Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича, Україна.

Ковбас Ігор – д.ю.н., доцент кафедри публічного права юридичного факультету Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича, Україна.

Ющик Олена – к.ю.н., доцент кафедри кримінального права юридичного факультету Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича, Україна.

Білокурська Олена – к.ю.н., доцент кафедри публічного права юридичного факультету Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича, Україна.

Бабін Ігор – к.ю.н., доцент кафедри публічного права юридичного факультету Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича, Україна.

Крайній Павло – к.ю.н., доцент кафедри публічного права юридичного факультету Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича, Україна.

Віхляєв Михайло – д.ю.н., професор, директор Центру українсько-європейського наукового співробітництва, Україна.

Права людини та публічне врядування: матеріали
П 68 VIII Міжнародного правничого форуму, м. Чернівці, 30 травня 2025 р.
Львів – Торунь : Liha-Pres, 2025. – 456 с.

ISBN 978-966-397-501-6

УДК 342.7+351(062.552)

ISBN 978-966-397-501-6

©Чернівецький національний
університет імені Юрія Федьковича, 2025
© Українсько-польське наукове видавництво
«Liha-Pres», 2025

ЗМІСТ

РОЗДІЛ 1. ПРАВА ЛЮДИНИ – ОСНОВОПОЛОЖНИЙ ПЛАСТ КОНСТИТУЦІЙ

Забезпечення права людини на працевлаштування в умовах поширення штучного інтелекту

Алмаші Ірина Михайлівна, Алмаші Мирослав Михайлович 13

Проблема прав людини в творчості українських мислителів

XIX – поч. XX ст.

Багрій Юрій Михайлович 17

Право на свободу совісті: міжнародний та національний стандарт

Баранюк Є. 20

Конституційне право на приватність в епоху цифрової трансформації: виклики та перспективи

Білокурська Олена Валеріївна 24

Адвокації як напрям діяльності правозахисних організацій

Бондарчук-Ладна Олена Василівна 27

Особливості обмеження прав і свобод людини під час війни:

Конституція України та міжнародні стандарти

Волохов Олексій Сергійович 30

Соціальні мережі як об'єкт адміністративно-правового регулювання у сфері захисту персональних даних

Гавалешко П. С., Колотило Марія Юріївна 34

Електронні докази як спосіб захисту прав людини

Гарашенко Вадим Вікторович..... 38

Розвиток біомедичних технологій як процес вторгнення в природно-біологічну сутність людини, що потребує свого унормування

Двірська О. В. 44

Право на свободу вираження поглядів: особливості реалізації

під час правового режиму воєнного стану в Україні

Донченко Ольга Павлівна..... 50

Самозахисту працівника правоохоронної інституції при здійсненні ним

правоохоронної діяльності як один із засобів забезпечення особистої безпеки

Дякур М. Д., Параниця С. П. 53

Конституційне закріплення права на інформацію: еволюція, виклики та перспективи в умовах демократичних трансформацій

Зетко Богдан Іванович 57

Міжнародне співробітництво та закордонні зв'язки національних меншин (спільнот) України в умовах воєнного стану	
Зозуля Олександр Ігорович	60
Особиста участь у кримінальному провадженні як складова права людини на захист	
Калінніков Олексій Валерійович	64
Карл Лемаєр – доктор Honoris Causae Чернівецького університету	
Кобилецький Микола Мар'янович	68
Деліберативність і права людини: реновація врядування	
Колпаков Валерій Костянтинович	70
Права і обов'язки людини: пріоритетність гармонії єднання над чисельною відповідністю	
Курінний Євген Володимирович	75
Реалізація виборчого права громадян як базова складова розвитку безпосередньої демократії в Україні	
Магновський Ігор Йосифович	79
Порушення прав осіб з інвалідністю внаслідок війни: історичний екскурс	
Малюга Леся Юріївна	82
Еволюція прав дітей в американському суспільстві	
Мацелюх Іванна Андріївна	85
Інтерпретація категорії «правовий статус дитини»: доктринальні підходи та репрезентація в національному праві	
Мішук Інна Володимирівна, Киричук Богдана Сергіївна	88
Сексуальне насильство в умовах війни як складова системного порушення прав людини: українська модель притягнення до відповідальності	
Петронюк Крістіна Романівна	92
Забезпечення прав працівників міграційних органів в період дії режиму воєнного стану	
Погребняк Олена Геннадіївна	95
Аналіз факторів та умов, що корелюють правомірність поведінки в суспільстві	
Полонка Іванна Анатоліївна	97
Встановлення факту народження в Україні: роль системи безоплатної правничої допомоги – центрів з надання безоплатної правничої допомоги	
Рішко Марія Іванівна	101
Права дитини у конституціях держав: проблемні аспекти	
Селєзньова Ольга Миколаївна	105
Захист прав споживачів як складова загальних прав людини	
Смерницький Дем'ян Вікторович,	
Тригубенко Марина Володимирівна	107

Конституційно-правові засади ментальної єдності та соціальної інтеграції в умовах тимчасової окупації та воєнного стану в Україні	
Татаренко Галина Вікторівна, Котова Любов Вячеславна	110
Принцип людяності при здійсненні правосуддя	
Тертишник Володимир Митрофанович	114
Механізми реалізації державної політики у сфері захисту прав людини	
Улянченко Юрій Олександрович	117
“Право на пільги” як конституційне право?	
Фулей Тетяна Іванівна	122
Проблеми застосування штучного інтелекту у контексті захисту прав людини	
Харитонов Євген Олегович, Харитонova Олена Іванівна	126
Моделі правового регулювання криптовалют у США: перспективи адаптації в Україні	
Цимбалюк Андрій Ігорович	129
Публічне врядування і право на соціальну підтримку: пошук балансу між ефективністю і гуманністю	
Чалабієва Маріям Рзаївна	133
Права дитини під час збройного конфлікту: міжнародне регулювання	
Чепкова Катерина Олександрівна.....	136
Дотримання прав військовослужбовців	
Чепурний Руслан Вікторович	139
Порушення конституційних прав і свобод людини в умовах військового конфлікту	
Чопорова Ольга Юріївна	142
Конституція України як юридичний гарант забезпечення прав людини	
Чукаєва Вероніка Олександрівна	146
Міжнародні стандарти обмеження прав і свобод людини за надзвичайних умов в національних законодавствах	
Яковлєв Сергій Іванович	150
СЕКЦІЯ 2. СУДОВИЙ ЗАХИСТ ПРАВ ТА СВОБОД ЛЮДИНИ	
Процесуальні строки і судовий захист прав людини	
Волюбуєв Анатолій Федотович	154
Проблематика дисциплінарної відповідальності суддів як виду юридичної відповідальності	
Гермак Катерина Олегівна	158
Проблемні питання оскарження рішень, дій чи бездіяльності під час конкурсної процедури добору суддів Конституційного Суду України	
Гончар Олег Олександрович	160
Судовий захист прав та свобод людини в умовах воєнного стану	
Загурський Олександр Богданович.....	163

Інтеграція онлайн-медіації в судову систему України: концепція обов'язкової досудової фази	
Ільков Василь Васильович	167
До питання щодо виконання судових рішень адміністративних судів	
Ковбас І. В., Коваль М. В.	170
Роль інституту присяжних у захисті прав і свобод людини	
Косиця Ольга Олексіївна	175
Професійна діяльність суддів у Державі Ізраїль: адміністративно-правовий аспект	
Крайній Павло Іванович	179
Суд як суб'єкт господарських процесуальних правовідносин. Склад суду. Підстави для відводу суддів, які додаються до позовної заяви	
Кулікова Анастасія Миколаївна	183
Захист персональних даних дитини у цифровому середовищі: аналіз практики Європейського суду з прав людини	
Лабик Анастасія Русланівна	187
Судовий розсуд як ключовий елемент незалежності судової влади в Європейському Союзі	
Лукашевич Сергій Миколайович	191
Щодо проблеми стандарту доказування у справах про застосування санкцій	
Опанашук Максим Юрійович	194
Штучний інтелект у судовому процесі: виклики для права на справедливий суд	
Похиленко Ірина Сергіївна	198
Судові юридичні гарантії прав людини як основа їх реалізації	
Процюк Ігор Валерійович	202
Практикоорієнтованість наукових досліджень та стажування в правничих шкалах	
Смерницький Дем'ян Вікторович, Тригубенко Марина Володимирівна	207
Відновлення втрачених матеріалів кримінального провадження в умовах воєнного стану: проблемні питання	
Стратій Олексій Васильович	210
Щодо права на захист від мобінгу у трудових відносинах	
Тихонюк Ольга Володимирівна	213
Від адмінправопорушника до потерпілого: захист прав гравців у незаконній азартній грі	
Топорецька Зоряна Миколаївна	217
Судова дискреція та відповідальність судді: дві справи ЄСПЛ	
Туляков Вячеслав Олексійович	220

Забезпечення права на справедливий суд в умовах воєнного стану	
Хомінець Тетяна Володимирівна	225
Визнання необґрунтованими активів та їх стягнення в дохід держави: практика АП ВАКС	
Худик Андрій Мирославович	228
Право фізичної особи на судовий захист в адміністративному суді: проблеми реалізації під час воєнного стану	
Цепенда Д. П.	232
Витрати, пов'язані з розглядом справи під час воєнного стану: доступ до правосуддя	
Шаповалов Максим Олегович, Чайка Вікторія Вікторівна	236
СЕКЦІЯ 3. ЗАХИСТ ПРАВ ЛЮДИНИ ПУБЛІЧНОЮ АДМІНІСТРАЦІЄЮ В СУЧАСНИХ УМОВАХ	
Особливості правового регулювання податкових повноважень органів місцевого самоврядування в Республіці Румунія	
Бабін Ігор Іванович	240
Межі дискреційних повноважень публічної адміністрації в контексті захисту прав людини	
Вдовічен Віталій Анатолійович	244
Принцип верховенства права як основа нотаріальної юрисдикції	
Вдовічена Лідія Іванівна	247
Адміністрування відповідальності державних службовців як ключовий інструмент захисту прав людини	
Волошена Вікторія Олександрівна	250
Особливості захисту прав людини в публічному управлінні	
Гамалюк Богдан Михайлович, Мельничук Василь Іванович, Пташник Олександра Іванівна	254
Регулювання оподаткування азартних ігор і права людини: баланс інтересів у правовому полі	
Євсєєв Данило Ігорович	257
Адміністративно-правовий механізм забезпечення реалізації правоохоронної функції	
Калмикова Юлія Олександрівна	261
Публічна адміністрація у механізмі забезпечення права людини на медичну допомогу: функціональні аспекти	
Коваль Анна Миколаївна	265
Оплата праці державних службовців: «вдалою» є запропонована перспектива нормативного оновлення (Законопроект № 8222)?	
Коломоєць Тетяна Олександрівна	269

Цифровізація податкового адміністрування як чинник захисту прав платників податків	
Кошкодан Анна Віталіївна	274
Практика розгляду судами справ про корупційні діяння та інші правопорушення, пов'язані з корупцією на державній службі	
Кравцова Тетяна Михайлівна	277
Захист прав людини в системі органів місцевого самоврядування	
Лис Андрій Богданович, Левкун Тетяна Василівна	280
Захист прав людини в системі публічного адміністрування охорони здоров'я: сучасні виклики та пріоритети відновлення	
Литвин Наталія Анатоліївна	284
Місцеве самоврядування в умовах воєнного стану: проблеми забезпечення ефективності функціонування	
Наливайко Лариса Романівна	288
Перспективи удосконалення нормативно-правового регулювання адміністративних повноважень військових адміністрацій в Україні	
Павчук Ігор Славійович	292
Правові основи надання цифрових послуг: національний та міжнародний досвід	
Проданюк Назар Богданович	296
Декларування як спосіб фінансового контролю публічних службовців та механізм протидії корупції	
Редько Олексій Миколайович	300
Дотримання прав людини в діяльності Держприкордонслужби з протидії кримінальним правопорушенням	
Степанова Юлія Петрівна	304
Залучення ветеранів війни до державної служби: зарубіжний досвід та його значення для України	
Федчишин Сергій Анатолійович	307
Стратегія модернізації сучасного механізму адміністративно-правового захисту права на свободу інтелектуальної діяльності людини з боку публічних органів влади	
Хрідочкін Андрій Вікторович	312
Електронне декларування як превентивний засіб запобігання корупції: адміністративно-правовий механізм	
Цвігун Олена Сергіївна	316
СЕКЦІЯ 4. ІНСТРУМЕНТИ АЛЬТЕРНАТИВНОГО ВИРІШЕННЯ СПОРІВ	
Архітектура спілкування в медіації: стратегічні інструменти діалогу	
Волкова Наталя Олександрівна	320

Парадигма діалогічності як методичний ключ до пізнання медіації	
Гаврилюк Руслана Олександрівна,	
Пацурківський Петро Станіславович.....	323
Вирішення земельних спорів за допомогою медіації:	
теоретико-правовий вимір	
Долинська Марія Степанівна.....	327
До питання про роль асоціації приватних виконавців України в інтеграції	
медіації у виконавче провадження	
Каращук Катерина Леонідівна.....	331
Вплив права внутрішнього ринку ЄС на укладання та виконання договорів	
у міжнародному приватному праві	
Марченко Дмитро Вікторович	335
Альтернативні способи вирішення публічно-правових спорів	
у сфері митної справи	
Онщик Юрій Віталійович	338
Теоретико-правові засади медіації в системі альтернативного врегулювання	
спорів в Україні	
Паламарчук Ангеліна Іванівна	341
Виклики та перспективи розвитку відновного правосуддя у повоєнний час	
Светлічний Ігор Валерійович, Светлічна Дар'я Ігорівна,	
Светлічна Марія Ігорівна.....	345
Колаборативне право як сучасний альтернативний метод вирішення	
сімейних спорів	
Тюря Юлія Іванівна	349
Роль юристів у міжнародній комерційній медіації:	
виклики та переосмислення професійних підходів	
Федорук Наталія Сергіївна	353
Правові засади гуманістичності медіації	
Шарафін Олександр Володимирович	356
СЕКЦІЯ 5. АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ВПРОВАДЖЕННЯ	
ЗАКОНОДАВСТВА ПРО АДМІНІСТРАТИВНУ ПРОЦЕДУРУ	
Європейська стратегія з безпеки дорожнього руху як вектор розвитку	
українського законодавства в цій сфері	
Наливайко Олег Іванович.....	360
Першочергові завдання впровадження закону	
про адміністративну процедуру	
Тимошук Віктор Павлович	363

СЕКЦІЯ 6. КРИМІНАЛЬНА ЮСТИЦІЯ В УМОВАХ ПРАВОВОГО РЕЖИМУ ВОЄННОГО СТАНУ

Деякі проблеми реалізації міжнародно-правових зобов'язань України у зв'язку з ратифікацією Конвенції Ради Європи про правопорушення, пов'язані з культурними цінностями

Акімов Михайло Олександрович367

Кримінологічні аспекти насильства щодо жінок, причини, наслідки та механізми ефективного запобігання

Батраченко Тетяна Сергіївна370

Загальні засади кримінальної відповідальності державних службовців в умовах правового режиму воєнного стану

Ганзюк Олександра Олександрівна374

Кримінально-правова політика протидії використанню шкідливого програмного забезпечення в умовах воєнного стану

Євдокименко Денис Миколайович377

Трансформація кримінального провадження в особливий період: нормативні інструменти та правові запобіжники

Застрожнікова Катерина Сергіївна379

Прояви корупції у сфері регулювання земельних правовідносин в умовах воєнного стану та імплементації європейських стандартів врядування в Україні

Ключко Альона Миколаївна, Зеленський Олексій Миколайович383

Merkmale der Anwendung von strafprozessualen Zwang gegen Journalisten

Kovbas I. W., Balkovyi A. M.387

Кіберрозвідка і контррозвідка в Україні: правові межі під час воєнного стану

Ларченко Марина Олександрівна390

Римський статут у практиці Касаційного кримінального суду у складі Верховного Суду

Марченко Андрій Романович393

Щодо згвалтування як злочину проти людяності

Мікус Мар'яна Володимирівна396

Порушення права особи на захист: особливості покарання

Перелигіна Раїса Володимирівна, Собчук Антон Юрійович401

Особливості фіксування правопорушень проти встановленого порядку несення військової служби

Попович Мирослав Вікторович404

Систематичність як ознака домашнього насильства

Продан Тетяна Василівна407

Судове міжнародне співробітництво у кримінальних справах

Снігур Микола Васильович410

Актуальні питання затримання осіб, які вчинили суспільно небезпечне діяння у стані, яке викликає обґрунтоване припущення про наявність в особі тяжкого психічного розладу	
Тарасова І. В.	412
Імплементація римського статуту Міжнародного кримінального суду в Україні: виклики гармонізації кримінального законодавства	
Татаренко Ігор Віталійович	416
Протидія корупційним практикам: судова практика та реальність в умовах воєнного стану	
Тимофєєва Лілія Юрійвна	420
Трансплантологія норм міжнародного кримінального права в норми кримінального законодавства України	
Тома Маріана Георгіївна	424
Класифікація процесуальних дій пізнавальної спрямованості під час розгляду кримінального провадження в суді першої інстанції	
Фігурський Володимир Михайлович	428
Складові принципу пропорційності при призначенні покарання (нормативні та прикладні засади)	
Хильченко (Макаренко) Анастасія Сергіївна	433
Непокора та невиконання наказу (ст. ст. 402, 403 КК України): ступінь суспільної небезпечності в умовах воєнного стану	
Шевчук Андрій Васильович, Боднарук Олександр Миколайович	
Проблемні питання діяльності органів прокуратури в правовій державі	
Юрчишин Василь Миколайович	441
Реалізація повноважень прокурора при здійсненні контролю за вчинення злочину	
Юрчишин Павло Васильович	446
Запобігання вчиненню кримінальним правопорушенням через оприлюднення інформації про засудження особи	
Ющик Олена Іванівна	452

ЗАХИСТ ПЕРСОНАЛЬНИХ ДАНИХ ДИТИНИ У ЦИФРОВОМУ СЕРЕДОВИЩІ: АНАЛІЗ ПРАКТИКИ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СУДУ З ПРАВ ЛЮДИНИ

Лабик Анастасія Русланівна

*асистентка кафедри Міжнародного права
та порівняльного правознавства,*

*Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича
м. Чернівці, Україна*

За всю історію свого існування як соціального регулятора право пройшло тривалий і складний шлях, наповнений численними трансформаціями. Зважаючи на його змінний характер, навіть сьогодні ми не можемо взяти на себе сміливість стверджувати, яким воно буде через двісті, п'ятдесят чи навіть десять років. Розглядаючи право з точки зору динамічного праворозуміння, дослідники наголошують на необхідності аналізувати його через призму тієї реальності, в якій право функціонує в конкретному часовому проміжку [1, с. 96]. Разом з тим, ця динамічність не повинна тлумачитись як мінливість чи нестабільність, адже мова йде не про окремі одноразові події чи явища як підставу для трансформаційних процесів, а про умови, які вже набули систематичного характеру.

Сьогодні всі ми стали свідками таких стрімких соціальних змін, за яких неможливо відкидати динамічний характер права, оскільки це може призвести до зменшення його ефективності та поступового «відмирання» норм, нездатних регулювати якісно нові відносини. Очевидно, проявом відповідних суспільних зрушень є високий ступінь цифровізації. Інформаційні технології стали невід'ємною частиною нашого життя: як професійного, так і приватного, – що загалом мало неоднозначний вплив. Безперечно, окрім нових можливостей, людство зіткнулося із численними загрозами у вигляді несанкціонованого збору та використання персональних даних, кібербулінгу, мови ворожнечі, поширення неправдивих відомостей, обмеження доступу до незалежних джерел, проблеми цифрового розриву, цензури та інших проявів порушень прав людини у Всесвітній мережі. Особливо вразливими у даній сфері виявилися діти і підлітки, так звані «цифрові аборигени» («digital natives»), – покоління, для якого спілкування через онлайн-платформи практично витіснило живу комунікацію [2, с. 46]. Неповнолітні загалом потребують особливого захисту з боку держави, оскільки через особливості свого віку, для якого характерне дещо ідеалізоване світосприйняття, та невеликий досвід, вони менш схильні

розпізнавати ризики цифрового середовища. З огляду на це, вони часто стають жертвами різноманітних порушень, у тому числі й права на охорону персональної інформації, про що йтиме мова в даному дослідженні. Необхідність їхнього захисту зумовила відповідні зміни і в правовій сфері. Одним із найяскравіших прикладів можна назвати практику Європейського суду з прав людини (ЄСПЛ), який, керуючись принципом еволюційного, або динамічного, тлумачення, зумів значно розширити зміст уже існуючих прав та свобод через призму цифровізації [3, с. 430].

Аналізуючи міжнародно-правові аспекти права дітей на захист персональних даних, варто відзначити, що здебільшого норми, які регулюють цю сферу, є частиною загальних актів, присвячених безпеці інформації. Сьогодні існує незначна кількість міжнародних документів, які регламентують дані питання саме в контексті прав дитини. Одним із таких є Загальний коментар № 25 про права дитини у зв'язку з цифровим середовищем 2021 року до Конвенції про права дитини 1989 року. У даному акті Комітет ООН з прав дитини деталізував закріплені у Конвенції 1989 р. права, зокрема на охорону здоров'я, захист від експлуатації, свободу вираження поглядів, свободу думки та віросповідання, приватність, дозвілля тощо, поширивши їх на цифрове середовище [4]. Окремі положення, присвячені захисту персональних даних дитини, містяться також у Загальному регламенті про захист даних ЄС (GDPR) 2016/679, який закріплює принцип прозорості та доступності інформації, що адресована неповнолітнім особам. Окрім цього, Регламент передбачає мінімальний вік для надання згоди на обробку персональних даних – 16 років (держави-члени ЄС можуть його знизити, але не нижче 13 років), спрямований на захист дитини від несанкціонованої передачі особистої інформації та її подальшого використання [5]. У рамках Ради Європи ухвалено Конвенцію про захист осіб у зв'язку з автоматизованою обробкою персональних даних (Конвенція 108+) 1981 року, яка зобов'язує держави-учасниці приділяти особливу увагу захисту персональних даних дітей та інших вразливих груп [6].

Переходячи до практики ЄСПЛ у даній сфері, слід наголосити на тому, що розгляд справ, пов'язаних із захистом особистої інформації неповнолітніх осіб у мережі, здійснюється в контексті статті 8 Європейської конвенції з прав людини, яка закріплює право на повагу до приватного і сімейного життя, житла та кореспонденції. Показовим є рішення у справі «K.U. v. Finland» від 2 березня 2009 року (Заява № 2872/02), яке стало одним із перших у практиці Суду щодо даного питання. Згідно з фактичними обставинами, заявник у віці дванадцяти років став жертвою несанкціонованого використання його персональних даних, серед яких були ім'я та прізвище, вік, посилання на профіль у

соціальної мережі, номер телефону, фото особи. Зловмисник розмістив відповідну інформацію на сайті знайомств, зазначивши, що заявник шукає близьких стосунків із хлопцем свого віку або старшим. Про оголошення стало відомо, коли він отримав електронного листа від чоловіка, який на нього відгукнувся і пропонував зустрітися. Батьки заявника звернулися до правоохоронних органів, а згодом – до суду, проте їм було відмовлено у порушенні кримінальної справи у зв'язку з відсутністю відповідної норми законодавства, яка б передбачала кримінальне переслідування осіб, котрі вчинили подібні дії. При цьому суд зазначив, що в даному випадку йшла мова лише про використання інформації, що не підпадає під об'єктивну сторону жодного з діянь, визначених фінським законом про кримінальну відповідальність. З цієї ж підстави було відмовлено у витребуванні інформації про особу, яка розмістила оголошення, від постачальника послуг Інтернет-зв'язку. Розглядаючи цю справу, Страсбурзький суд одноголосно визнав порушення статті 8 Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод, оскільки держава не змогла забезпечити ефективного захисту психічного та морального благополуччя заявника. ЄСПЛ встановив, що виконання негативних зобов'язань щодо поваги до приватності недостатньо для забезпечення даного права. Держава зобов'язана вживати позитивних дій, які б дозволили запобігти відповідним порушенням та не допустити ситуацій, в яких особа стає жертвою сексуального чи іншого насильства у цифровому середовищі [7].

Рішення у справі «K.U. v. Finland» мало значний вплив на подальший розвиток практики Суду щодо питань захисту персональних даних дітей. Незважаючи на те, що з 2009 року ЄСПЛ розглянув незначну кількість заяв у даній сфері, можемо відзначити формування Страсбурзьким судом низки загальних стандартів, яких повинні дотримуватися держави-учасниці з метою ефективного захисту прав неповнолітніх. По-перше, Суд чітко встановив, що невід'ємною складовою права на повагу до приватного життя є захист від різноманітних проявів насильства в Інтернеті. Така позиція ЄСПЛ заклала основи для міжнародно-правового визнання цифрових прав людини. По-друге, було визнано необхідність здійснення державою позитивних дій, зокрема й криміналізації діянь, пов'язаних із сексуальним насильством щодо дитини, вчиненим онлайн, оскільки подібні порушення часто завдають непоправної шкоди психологічному та моральному стану неповнолітнього через його підвищену, порівняно з дорослими, вразливість до такої поведінки. По-третє, Суд вказав, що Високі Договірні Сторони мають передбачити у своїх національних законодавствах норми, згідно з якими може бути витребувана інформація від Інтернет-провайдера чи іншого надавача телекомунікаційних послуг, коли мова йде про насильство в мережі [2, с. 56].

Підсумовуючи викладене вище, зазначимо, що питання захисту персональних даних дітей в Інтернеті наразі не отримали достатньої

регламентації на міжнародному рівні. Як правило, вони врегульовані міжнародними актами загального характеру, що визначають основи правового статусу осіб у цифровому середовищі. При цьому окремі спеціальні документи здебільшого мають рекомендаційну дію. З огляду на це, великого значення в питаннях захисту персональної інформації дитини у кіберпросторі, відіграє Європейський суд з прав людини. Починаючи з рішення у справі «K.U. v. Finland», Суд сформував гарантії у даній сфері, які мали суттєвий вплив на практику Ради Європи та держав-учасниць Європейської конвенції з прав людини.

Література:

1. Стовба О. Сучасне природне право та динамічне праворозуміння. Law of Ukraine/Pravo Ukraini. 2021. № 1. С. 88-101.

2. Arce S. R. D. Children's rights and personal data protection in the jurisprudence of the European Court of Human Rights. UNIO–EU Law Journal. 2023. № 9 (1). P. 45-57.

3. Карвацька С.Б., Лабик А.Р., Строїч М.І. Реалізація принципу еволюційного тлумачення цифрових прав людини у практиці ЄСПЛ. Юридичний науковий електронний журнал. 2024. № 12. С. 428-431.

4. General comment No. 25 on children's rights in relation to the digital environment. UN. Committee on the Rights of the Child. 2021. URL: <https://digitallibrary.un.org/record/3906061?v=pdf> (дата звернення: 30.04.2025).

5. Регламент Європейського Парламенту і Ради (ЄС) 2016/679 від 27 квітня 2016 року про захист фізичних осіб у зв'язку з опрацюванням персональних даних і про вільний рух таких даних, та про скасування Директиви 95/46/ЄС (Загальний регламент про захист даних). URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_008-16#Text (дата звернення: 30.04.2025).

6. Convention for the Protection of Individuals with regard to Automatic Processing of Personal Data, CETS. Council of Europe. No. 108, 28 January 1981. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_326#Text (дата звернення: 30.04.2025).

7. Case of K.U. v. Finland: Judgment of The European Court of Human Rights dated 2 June 2009. Application № 2872/02. URL: <https://hudoc.echr.coe.int/eng#%7B%22itemid%22%3A%5B%22001-89964%22%5D%7D> (дата звернення: 30.04.2025).

VIII МІЖНАРОДНИЙ ПРАВНИЧИЙ ФОРУМ

ПРАВА ЛЮДИНИ ТА ПУБЛІЧНЕ ВРЯДУВАННЯ

30 травня 2025 року

Підписано до друку 23.05.2025. Формат 60х84/16.
Папір офсетний. Гарнітура Times New Roman. Цифровий друк.
Умовно-друк. арк. 26,50. Наклад 100. Замовлення № 0525-051.
Ціна договірна. Віддруковано з готового оригінал-макета.

Українсько-польське наукове видавництво «Liha-Pres»
79000, м. Львів, вул. Технічна, 1
87-100, м. Торунь, вул. Лубіцка, 44
Телефон: +38 (050) 658 08 23
E-mail: editor@liha-pres.eu
Свідцтво суб'єкта видавничої справи
ДК № 6423 від 04.10.2018 р.